

Stockholms kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Smedshagsskolan i Stockholms kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den **24 maj 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5a och 8 §§ skollagen; Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; 3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Se till att:

- samtliga elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen,
- elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckliga,
- alla elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som eleven behöver för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och att psykologen deltar i detta arbete.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, så att alla elever ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Mot bakgrund av skolans kunskapsresultat är det särskilt viktigt att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar. Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete eftersom alla kompetenser inom elevhälsan inte deltar i detta arbete.

Föreläggande**Extra anpassningar och särskilt stöd**

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på Smedshagsskolan. Utredningen visar att det finns elever på skolan som identifierats ha ett behov av stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen men som inte får det. Även om rektorn uppger att skolledningen försöker stödja lärarna genom kompetensutveckling och att relevant stöd till eleverna säkerställs genom till exempel mitterminsbedömningar, framgår det av utredningen att det finns lärare som inte genomför extra anpassningar för att det saknas förutsättningar att genomföra dessa och att elevhälsan inte kan tillgodose lärarnas behov av stöd kring arbetet med extra anpassningar. Konsekvensen blir att elevernas möjligheter att nå kunskapskraven försämras.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

I Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) anges att rektorn bör se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.

Extra anpassningar ges inte till alla elever som behöver det

Av Skolinspektionens utredning följer att det finns lärare som inte genomför extra anpassningar för att det saknas förutsättningar att genomföra dessa. Flera lärare uppger i intervju att de inte hinner med eller har möjlighet att ge alla elever stöd i form av extra anpassningar. Några lärare berättar i intervju att de inte kan hålla planeringen och kontinuiteten för de extra anpassningar som krävs i undervisningen. Några lärare uppger i intervju att det rör sig om några elever i vissa klasser som inte får det stöd de behöver i form av extra anpassningar vilket uppges bero på situationer lärarna inte kan påverka. Orsaken till att lärare inte kan ge de extra anpassningar eleverna behöver, uppges av några lärare vara när lärare är ensamma att undervisa i de stora klasserna. Visserligen säger en lärare att om det är flera vuxna i en klass kan stöd ges genom att dela upp eleverna i grupper och nyttja lärarnas kompetenser. Några lärare berättar dock att när några elever tar all uppmärksamhet i undervisningen, eller om exempelvis lärarvikarier behöver handledning, hinner lärarna inte ge eleverna deras extra anpassningar. Några representanter för elevhälsan anger i intervju att de upplever att lärarna inte lyckas uppfylla elevernas behov av stöd genom extra anpassningar. Visserligen säger en representant att alla elever som har ett behov får extra anpassningar men en representant hävdar att lärarna har svårt att hinna med. Som svar på frågan om alla elever får det stöd de behöver i form av extra anpassningar, svarar rektorn i intervju att lärarnas roll och förmåga i arbetet med extra anpassningar är varierande. Ledningen försöker stödja lärarna genom kompetensutveckling, bland annat genom lärarcoachning i tvålärarskap för att utveckla undervisningens kvalitet och generellt höja elevernas undervisningssituation.

Utredningen visar även att elevhälsan inte kan tillgodose lärarnas behov av stöd kring arbetet med extra anpassningar. Enligt flera lärare och representanter för elevhälsan har den hittillsvarande personalbristen inom elevhälsan inneburit att stöd genom extra anpassningar inte kan ges till alla elever. Enligt lärare går det relativt fort att identifiera elevernas behov av extra anpassningar och mer vanligt förekommande åtgärder som läraren kan genomföra i klassrummet kan sättas in förhållandevis snabbt. Det tar väsentligt längre tid om mer hjälp eller stöd behövs av elevhälsan, enligt flera lärare rör det sig om månader för att få hjälp av till exempel en specialpedagog. Även om elevhälsan denna termin är bemannad med nyanställd personal, uppger en lärare att det finns ett uppdämt behov kring ärenden kopplat till elevhälsan. Rektorn uppger att ett relevant stöd till eleverna säkerställs genom mitterminsbedömningar, via elevhälsa och mentorer och när rektorn är ute i verksamheten. Rektorn tar också upp att man har börjat screena elever för att ha uppsikt över vilka elever som behöver stöd i undervisningen.

Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att skolan inte utreder elevers behov av särskilt stöd skyndsamt. Visserligen uppger rektorn att en pedagogisk utredning tar cirka tre veckor att genomföra men av övrig utredning framgår att skolans arbetsprocesser för att fastställa elevers behov av särskilt stöd i sin helhet tar längre tid. Vidare visar tillsynen att skolan inte uppfyller kraven vad avser att ge elever särskilt stöd på det sätt och i den

omfattning en utredning påvisat. Konsekvenserna av att elever inte skyndsamt utreds om behov av särskilt stöd föreligger och att elever inte ges det särskilda stöd en utredning påvisat, innebär att de berörda elevernas förutsättningar att nå målen med utbildningen försvåras.

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som eleven har fått i form av extra anpassningar inte har varit tillräckligt. Av skollagen framgår vidare att samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges ett sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Elevers behov av särskilt stöd utreds inte skyndsamt

Skolinspektionens utredning visar att Smedshagsskolan inte utreder elevers behov av särskilt stöd skyndsamt. Flera representanter för elevhälsan säger i intervju att alla elever med behov av en pedagogisk utredning inte har utretts. Visserligen säger en representant att de påbörjar en utredning så fort som möjligt efter att ett elevs eventuella stödbehov har uppmärksammats och att utredningen därefter skickas till rektorn för beslut. Däremot uppger en representant att representanten skrivit flera pedagogiska utredningar men inte fått återkoppling eller beslut från rektorn i dessa elevärenden. En representant berättar om elever som sedan tidigare hade en pedagogisk utredning men där dokumentationen försvunnit vilket innebar att en ny utredning fick påbörjas. Lärare på mellanstadiet bekräftar elevhälsans uppgifter om att elevers eventuella stödbehov inte utreds skyndsamt och de anger i intervju att en pedagogisk utredning kan ta månader eller ett läsår. Lärarna tillägger att ett beslut av rektorn krävs för att en pedagogisk utredning ska genomföras innan utredningen påbörjas. Några lärare på lågstadiet säger att denna process kan ta flera månader och att detta är en generell bild bland lärarna. En lärare säger att det nu har blivit bättre att få hjälp än tidigare och att det finns en plan som följs. Flera lärare på lågstadiet uppger att skälet till att det inte är så många elever som har ett åtgärdsprogram är att lärarna inte tar sig igenom processen med elevhälsan så att en pedagogisk utredning genomförs, processen tar för lång tid. En lärare ger ett exempel på ett elevärende som anmäldes till elevhälsoteamet i februari 2018 där bland annat en extern utredning skulle göras. I juni skrevs en pedagogisk utredning men dokumentationen försvann utan lärarens kännedom när ärendet skickades till rektorn. Den externa utredningen hade i september därmed fortfarande inte gjorts vilket läraren fick veta via elevens vårdnadshavare. Visserligen säger en lärare att rutinen känns bra i år, men att elevhälsan ännu inte kommit in i sina roller.

Rektorn berättar i intervju att lärare på mentorsträffar kan ta upp frågor om elevers behov av särskilt stöd och att biträdande rektor då kan fatta beslut om att genomföra en

pedagogisk utredning. Utredningen skrivs av specialpedagogen i samverkan med mentorn och när den är slutförd signerar rektorn utredningen. Genomsnittstiden för att genomföra en pedagogisk utredning är enligt rektorn tre veckor vilket också anges som riktmärke i verksamhetsplanen för elevhälsoteamet 2018 (daterad 8 januari 2018). Enligt rektorn och vad som framgår av elevhälsoteamets verksamhetsplan är beslut om att genomföra en pedagogisk utredning delegerad till biträdande rektor. Från det att en utredning är klar till dess ett åtgärdsprogram är skrivet kan det enligt rektorn ta cirka en vecka, om de resurser som krävs finns tillgängliga på skolan. I annat fall, till exempel om en elev behöver assistentstöd, tar det längre tid.

Elevers behov av särskilt stöd tillgodoses inte

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever med behov av särskilt stöd inte ges det stöd och i den omfattning som krävs för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Representanter ur elevhälsan säger i intervju att det i dagsläget finns elever som är utredda men som inte ges särskilt stöd efter deras behov. De stödåtgärder som eleverna skulle behöva är enligt elevhälsan mindre sammanhang och lägre studietakt. På frågan om alla elever får det särskilda stöd som de är i behov av och i tillräcklig omfattning, svarar rektorn i intervju att rektorn hoppas det och att de kommer att nå dit tids nog. Visserligen redovisar rektorn att ytterligare en särskild undervisningsgrupp har skapats för elever med behov av särskilt stöd på lågstadiet, men flera lärare uppger att det finns fler elever på skolan som har ett behov att gå i särskild undervisningsgrupp, men att det inte finns resurser för det. Några intervjuade lärare som arbetar på lågstadiet säger att det finns 4-5 elever som är utredda och där det bedömts att eleverna har ett behov av att ingå i särskild undervisningsgrupp men som inte får det stödet.

Utredningen visar även att särskilt stöd bland annat i form av lägre studietakt och anpassade scheman inte kan ges så att det tillgodoser alla elevers behov. På frågan om det finns elever som utretts men som inte får det särskilda stöd de är i behov av, uppger lärare i intervju att det sammanlagt kan vara fler än trettio elever på skolan. Stödåtgärder som enligt lärarna skulle behövas är bland annat kortare arbetspass, mindre grupper och anpassade scheman. Antalet elever på lågstadiet som har en pedagogisk utredning som visar att de är i behov av särskilt stöd men som inte får det, uppges av lärare vara ett tjugotal elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Smedshagsskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Psykologen deltar inte i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan på Smedshagsskolan inte omfattar psykologens kompetens i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Utredningen visar att psykolog endast kallas in vid behov i enskilda ärenden och att psykologen inte

deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Konsekvensen blir att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan inte bedrivs på avsett sätt och att eleverna riskerar att inte ges det stöd de har rätt till för att utvecklas mot utbildningens mål.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Av utredningen framgår att psykologen inte deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Av den dokumentation skolan lämnat till Skolinspektionen inför tillsynen framgår att psykolog används vid behov i enskilda elevärenden vilket också bekräftas i intervjuer med rektorn och elevhälsan. Rektorn anger i intervju att elevhälsan på skolan består av rektor, biträdande rektorer, skolsköterska, kurator, specialpedagog, studie- och yrkesvägledare och skolsociolog. Rektorn säger även att psykologen handlett personal och observerat elever i lågstadiet men att detta var under hösten 2017. En representant för elevhälsan uppger att det inte finns någon psykolog anställd av skolan men att psykolog kallas in i samband med elevobservationer eller kopplat till enskilda elever. I intervju säger lärare att det varit lång kö till psykologen och att det har funnits behov.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Smedshagsskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Möller

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Möller

X Mats Lindh

Föredragande
Signerat av: Mats Lindh

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Smedshagsskolan

Fakta om Smedshagsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under hösten 2018. Smedshagsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 6 november 2018 och den 8 november 2018.

Smedshagsskolan är en kommunal grundskola belägen i Stockholms kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn 361 elever varav 30 elever i förskoleklass. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt fritidshem.

Måluppfyllelse

Årskurs 3

Av skolans egen redovisning för år 2018 framgår att 63 procent av flickorna och 88 procent av pojkarna i årskurs 3 bedömdes nå kravnivån i ämnet svenska. I matematik bedömdes 60 procent av flickorna och 79 procent av pojkarna nå kravnivån. Uppgifter saknas för de natur- och samhällsorienterade ämnena.

Enligt Skolverkets statistik över de nationella ämnesproven läsåret 2017/18 varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven i ämnet matematik mellan 42 och 97 procent. I ämnet svenska varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven mellan 82 och 100 procent.

Årskurs 6

Skolverkets statistik visar att terminsbetygen våren 2018 i årskurs 6 varierade mellan en genomsnittlig betygspoäng på som lägst 5,7 i ämnet idrott och hälsa, till som högst 14,9 i bild. Resultaten på de nationella ämnesproven läsåret 2017/18 visar att eleverna fick en genomsnittlig provbetygspoäng i matematik på 9,2 (riket 12,3), svenska 10,0 (riket 13,6) och engelska 13,6 (riket 14,9).

Årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 var läsåret 2017/18 191,8 poäng (riket 228,7). Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen samma läsår var 33 procent (riket 76 procent). 61 procent av eleverna var behöriga till yrkesprogram (riket 84 procent). 39 procent av eleverna var inte behöriga till något nationellt program (riket 16 procent).